

FÅGELINVENTERING FREGATTVÄGEN

Fågelinventering enligt metod revirkartering i Gröndal, Stockholms kommun.

Beställning: Exploateringskontoret i Stockholms stad
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 17 januari 2025
Uppdragsansvarig: Aina Pihlgren
Medverkande: Ossian Rydebjörk, Ebba Melin
Intern granskning av rapport: Aina Pihlgren 2024-08-26
Foton: Ekologigruppen AB
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 10719
Bild på framsidan av häckande stare. Bilden är inte tagen i inventeringsområdet.

**EKOLOGI
GRUPPEN**

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	3
Uppdragets mål och syfte	3
Metod	5
Resultat	7
Naturvårdsrelevanta arter	7
Naturtyper och fågelbiotoper i området	8
Fynd- och fortplantningsområden-/revirkartor	10
Tidigare fynd	12
Presentation av naturvårdsrelevanta arter	13
Vanligt förekommande fågelarter	20
Lagstiftning för fåglar	22
Artskyddsförordningen	22
Förslag till vidare utredningar	24
Referenser	25
Bilaga 1. Inventeringsfakta	26
Bilaga 2. Metodik	27
Bilaga 3. Observationer som inte bedöms relevanta ur artskyddsförordningssynpunkt	29

Sammanfattning

Bakgrund

Ekologigruppen har på uppdrag av Exploateringskontoret i Stockholms stad genomfört en fågelinventering i detaljplaneområde Fregattvägen i Stockholm kommun. Inventeringsområdet ligger i Gröndal tätort i Stockholms kommun. Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets värden för fågellivet och utreda vilka fågelarter har fortplantningsområden/revir inom området. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag om områdets fågelliv för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en pågående detaljplan.

Två metoder användes vid inventeringen: revirkartering och atlasinventering. Genom att kombinera de båda metoderna ges svar på hur många revir av en specifik art det finns inom ett område, och möjlighet att bedöma sannolikheten för häckning av alla förekommande arter inom området.

Naturvårdsrelevanta arter

Fokus har legat på arter vars nationella, regionala eller lokala bevarandestatus är sådan att särskilda åtgärder kan vara aktuella i samband med en exploatering. Detta omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. Dessa arter benämns i denna rapport som naturvårdsrelevanta arter. Motiv till varför en art bedöms vara naturvårdsrelevant finns under respektive art under resultatdelen. Även vanligt förekommande fågelarter har omfattats av inventeringen.

41 arter noterades vid inventeringen

I samband med inventeringen påträffades 41 fågelarter. Av dessa arter är 14 naturvårdsrelevanta och 27 är vanligt förekommande arter. Ytterligare fem naturvårdsrelevanta fågelarter finns noterade från det inventerade området som enligt databasen Artportalen (sökning mellan 2004–2024). Elva av arterna är rödlistade och ytterligare tre av arterna är ovanliga i regionen eller har en negativ trend. För åtta av de naturvårdsrelevanta arterna är bedömningen att de har fortplantningsområden/revir i inventeringsområdet.

Artskyddsförordningen

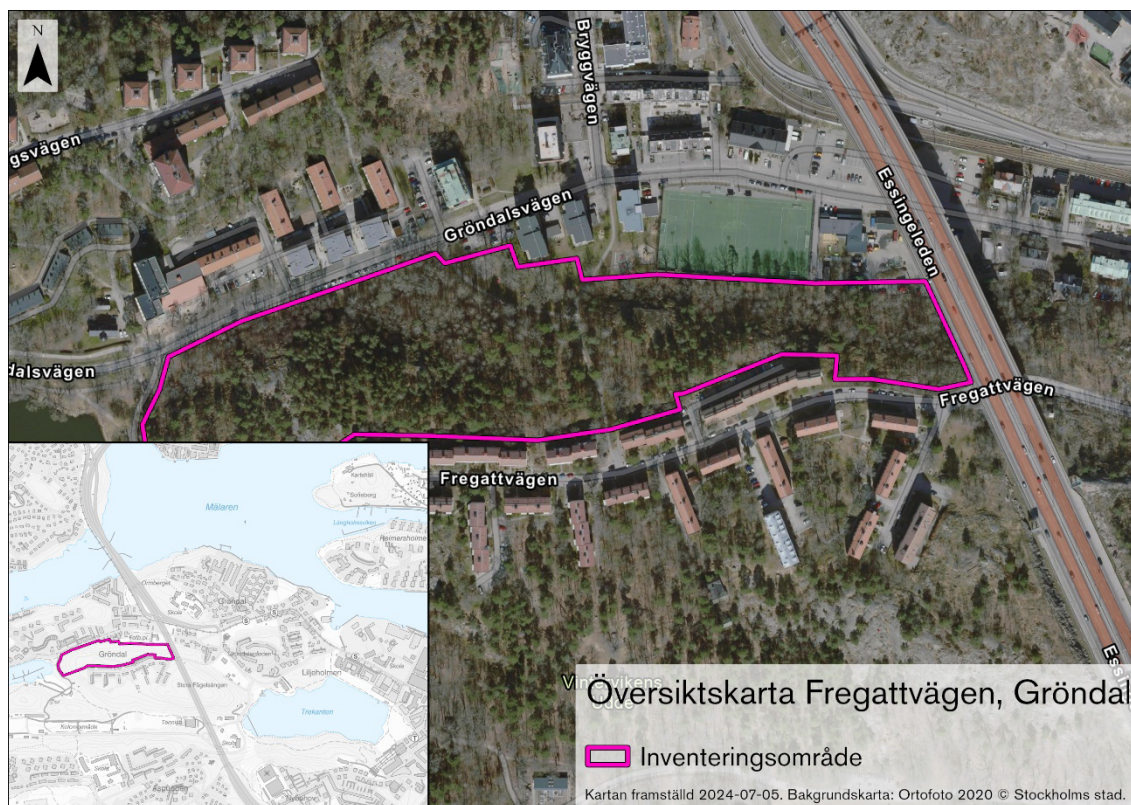
Från och med 2022-10-01 gäller en justering av lagstiftning för fåglar i artskyddsförordningen. För alla fågelarter gäller liksom tidigare att man inte får avsiktligt förstöra bon eller ägg. Vad gäller naturvårdsrelevanta arter så får man enligt nya lagstiftningen inte få störa dem om denna störning riskerar innebära att populationen inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Rekommendationen är att genomföra en artskyddsutredning där en bedömning av påverkan på arterna utreds och föreslag på skyddsåtgärder ges.

Inledning

Uppdragets mål och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Exploateringskontoret i Stockholms stad genomfört en fågelinventering vid Fregattvägen. Inventeringsområdet ligger i Gröndal tätort i Stockholms kommun och utgörs av ett detaljplaneområde med en buffertzon på cirka 50 meter. Läge och avgränsning framgår av Figur 1.

Figur 1. Översiktsskarta över inventeringsområdet.

Fågelinventeringen har omfattat alla fågelarter. Fokus i uppdraget har legat på arter vars nationella, regionala eller lokala bevarandestatus är sådan att särskilda åtgärder kan vara aktuella i samband med en exploatering. Detta omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. Dessa arter benämns i denna rapport som naturvårdsrelevanta arter. Motiv till varför en art bedöms vara naturvårdsrelevant finns under respektive art under resultatdelen.

Målet med utredningen har varit dokumentera områdets värde som fortplantningsområde för fåglar. För naturvårdsrelevanta arter har målet varit att utreda och avgränsa arternas fortplantningsområden i form av häckningsrevir inom området. För övriga arter har målet varit att uppskatta antal par i inventeringsområdet (figur 1). För samtliga arter är målet att indicium på häckning i inventeringsområdet ska kartläggas.

Syftet har varit att ta fram ett kunskapsunderlag om områdets fågelliv för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en pågående detaljplan. Vidare kan fågelinventeringen ligga

till grund för en artskyddsutredning som belyser detaljplanens eventuella påverkan på skyddade fågelarter för tillståndsprövning enligt miljöbalken. En artskyddsutredning kan också vid behov ge förslag till skyddsåtgärder för att undvika störning som riskerar att populationerna av förekommande fågelarter inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Fågelarter som behandlas med noggrann utredning (naturvårdsrelevanta arter)

Rödlistade arter

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020. Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (DD) kunskapsbrist. Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Fågelarter listade i artskyddsförordningens bilaga 1

Här listas arter som är särskilt skyddade i EU:s fågeldirektiv. För dessa arter måste respektive stat upprätta skyddade livsmiljöer. Dessa arter markeras med förkortningen FD.

Fågelarter med liten lokal population

Här innefattas arter som lokalt har en liten population men som inte är rödlistade då de är förhållandevis vanliga i ett nationellt perspektiv.

Fågelarter som uppvisar en negativ trend

Innefattar arter med tydligt negativ trend som är statistiskt säkerställd under en flerårig period, men som inte fångats upp i någon rödlisteklassning. Med negativ trend avses arter som minskat med mer än 20% de senaste 5 åren.

Tidigare rödlistade fågelarter

De tidigare rödlistade arter som omfattas är de arter där populationen inte minskar men där denna stabiliserats på en lägre nivå (minst $<-25\%$) på grund av habitatförändringar i Sverige. Arter som återgått till en tillfredställande nivå omfattas ej.

Författare för rapporten har varit Ossian Rydebjörk. Medverkande har varit Ebba Melin (kartor). Fältarbete har genomförts under perioden 2024-03-13 till 2024-05-27 av Ossian Rydebjörk. Intern kvalitetsgranskare har varit Aina Pihlgren.

Metod

Nedan summeras de viktigaste delarna i genomförande av inventeringen. För mer information rörande metodik och tillvägagångssätt hänvisas bilaga 2 Metodik.

Förarbete

Inför fältarbetet genomfördes ett förarbete med framtagande av fältkartor, upplägg av inventeringsrutiner, samt sök i databasen Artportalen från år 2004–2024 (Artportalen 2024). Utsök från Artportalen gjordes flera gånger inför inventeringen i syfte att få en bild av nuvarande och tidigare utbredning av naturvårdsrelevanta arter i inventeringsområdet (Figur 1).

Fältarbete

Totalt genomfördes åtta besök i området mellan mars och slutet av maj 2024. Besöken i mars syftade till att täcka in arter som påbörjar sin häckning tidigt på säsongen, till exempel hackspettar. För att inventera arter som anländer sent från sina övervintringslokaler till sina häckningsplatser förlades de sista besöken till slutet av maj. I bilaga 1 redovisas inventeringsfakta.

Vid fältbesöken användes programvaran Field Maps för att registrera fågelobservationer. Vid varje observation av naturvårdsrelevant fågel noterades art, position med cirka 10 meters noggrannhet, om möjligt kön, antal samt häckningskriterie/aktivitet. För att optimera förutsättningarna för fågelobservationer genomfördes inventeringarna från tidig morgon till förmiddag och företrädesvis under dagar med klart väder och svaga vindar.

Inventeringen utfördes i enlighet med de två metoderna Revirkartering och Atlasinventering. Genom att kombinera de båda metoderna ges svar på hur många revir av en specifik fågelart det finns inom ett område och om det rör sig om konstaterad, trolig eller möjlig häckning.

Revirkartering

Fågelinventeringen genomfördes i fält genom metod: Fåglar, revirkartering, generell metod (Naturvårdsverket 2012). Undersökningstypen är den vanligaste metoden för bestämning av tätheter av fågelarter i landmiljöer och den mest relevanta när det gäller att kartlägga fågelarters fortplantningsområde. Metodiken rekommenderar åtta till tolv fältbesök fördelade på olika tidpunkter under fåglars häckningstid och under samma år (Naturvårdsverket 2012).

För att avgränsa ett revir krävs enligt metoden noteringar vid tre besök. Undantag från denna regel görs då häckning konstaterats (bo med ägg eller ungar påträffats etc.). Undantag görs även för arter som anländer till häckplatsen först i slutet av maj eller början av juni. Eftersom inventeringen endast omfattar två besök under denna period så avgränsas revir för dessa arter även vid endast två observationstillfällen.

Atlasinventering

Revirkarteringen kompletterades med undersökningstyp atlasinventering (Bengtsson, K. & Green, M. 2013), enligt metodik från svensk fågelatlas (BirdLife 2012). Syftet med metoden är att kartlägga hur säkert det är att en viss fågelindivid häckar på platsen. Detta görs genom att registrera beteenden som kan tyda på häckning, till exempel vuxen fågel med mat i näbben. Metodiken bygger på ett system med 20 olika kriterier som på olika sätt påvisar de tre kategorierna konstaterad, trolig eller möjlig häckning (Bengtsson, K. & Green, M. 2013).

Artportalen

Ytterligare information om områdets fågelliv har inhämtats från databasen Artportalen om det har funnits relevanta data. Utsök av data har skett inom ett större område än inventeringsområdet (figur 1) då fynd i Artportalen ofta har relativt dålig geografisk noggrannhet. Analys har gjorts av fyndens relevans inom inventeringsområdet utgående från kommentarer för de enskilda fynden, samt fall relevant häckningsbiotop finns i området. Alla noterade arter i denna inventering har rapporterats på databasen Artportalen.

Avgränsningar

Alla fågelarter har omfattats av inventeringen men fokus för denna inventering har legat på så kallade naturvårdsrelevanta arter, det vill säga arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population (se faktaruta sid. 4). För dessa arter har eventuella fortplantningsområden/revir ritats ut. Arter som inte omfattas av revirkarteringen är lokalt mycket vanliga arter som exempelvis lövsångare, blåmes, talgoxe, skata och bofink. Dessa arter noteras bara genom uppskattning av antalet par i inventeringsområdet, samt häckningskriterium enligt metodik atlasinventering (BirdLife 2012), Bilaga 2.

Det har inte ingått i uppdraget att utreda bevarandestatus, störning, påverkan på fortplantningsområden eller om artskyddsförordningen är tillämplig i området för påträffade arter.

Osäkerhet i bedömningen

Revirkarteringen har viss grad av osäkerhet, särskilt vad gäller exakt geografisk avgränsning av fortplantningsområden/revir. Ju färre observationer som revirkarteringen bygger på desto större osäkerhet finns vad gäller den geografiska avgränsningen av fortplantningsområdet/reviret. För arter med stora revir som exempelvis kråka och många hackspettar kan det trots flera observationer ofta vara svårt att avgränsa reviret. För vissa arter saknas också kunskap om generell revirstorlek varför det är svårt att avgränsa reviren.

Det finns i flera fall en viss osäkerhet avseende fynd från databasen Artportalen eftersom de ofta har en låg lägesnoggrannhet. Det kan leda till att arter som är registrerade utanför inventeringsområdet ändå hör hemma där. Vi bedömer dock sammantaget att aktuell inventering har så god säkerhet att kunskapskravet i miljöbalken uppfylls.

Tidigare inventeringar

Ekologigruppen genomförde en naturvärdesinventering i området 2022 (Ekologigruppen 2022). Resultatet påvisade höga naturvärden i delar av inventeringsområdet. Naturvärdet är främst knutet till skoglig kontinuitet med förekomst av gamla träd, död ved och rödlistade arter.

Resultat

I samband med inventeringen påträffades 41 fågelarter: 14 naturvårdsrelevanta fågelarter och 27 vanligt förekommande fågelarter. De naturvårdsrelevanta arterna redovisas i tabell 1. Observationer och avgränsade revir för dessa arter redovisas i kartor figur 2-4. De naturvårdsrelevanta fågelarter som enligt databasen Artportalen (sökning mellan 2004-01-01–2024-05-31) finns noterade från inventeringsområdet presenteras i tabell 2. De vanligt förekommande arter som påträffades under inventeringen redovisas i tabell 3. De förkortningar som används i texterna nedan är rödlistekategorier: NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, LC=livskraftig.

Naturvårdsrelevanta arter

Elva av arterna är rödlistade och ytterligare tre av arterna är ovanliga i regionen eller har en negativ trend (faktaruta sidan 4). För åtta av de naturvårdsrelevanta arterna är bedömningen att de har fortplantningsområden/revir i inventeringsområdet. Observationer och avgränsade revir för dessa arter redovisas i kartor figur 2-4. Mer information om arternas ekologi, status och trend, samt förekomst i området redovisas under avsnitt *Presentation av noterade naturvårdsrelevanta arter*.

Tabell 1. Tabellen redovisar naturvårdsrelevanta arter som noterades vid inventeringen. FD=Arten är markerad med B i fågeldirektivets bilaga 1. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad. LC=livskraftig.

Art	RK	Förekomst/ Häckningsstatus	Datum
Björktrast	NT	Ett par björktrastar har konstaterats häcka strax utanför inventeringsområdet men reviret sträcker sig in i inventeringsområdet. Utöver detta har tre par permanenta revir där häckning inte har konstaterats men det är troligt att dessa häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet.	27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Fiskmås	NT	Tre par fiskmåsar har noterats i och omkring inventeringsområdet. Det är troligt att paren häckar på något av de omkringliggande hustaken.	27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Gråkråka	NT	Ett par med permanent revir har noterats i inventeringsområdet. Det är troligt att paret häckade inom eller intill inventeringsområdet 2024.	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Gråsparv	LC	Tre par gråsparvar har noterats med permanenta revir strax utanför inventeringsområdet. Det är troligt att dessa häckar under tegelpannorna på något av de omkringliggande husen.	27/3, 9/5
Gråtrut	NT	Tre gråtrutar har observerats i häcktid och i lämplig biotop. Det är troligt att arten häckar på något av hustaken i området.	27/3, 19/4, 9/5

Art	RK	Förekomst/ Häckningsstatus	Datum
Grönfink	EN	Ett par med permanent revir har noterats inom inventeringsområdet. Det är troligt att arten häckade inom eller intill inventeringsområdet 2024.	13/3, 19/4, 9/5
Gröngöling	LC	Äldre spår efter gröngöling. Arten påträffades aldrig i området vid inventeringen. Däremot finns arten rapporterad i Artportalen från området under 2024.	13/3 (äldre spår noterades)
Skrattmåå	NT	7 ex noterades flyga förbi inventeringsområdet. Ekologigruppens bedömning är att arten inte häckade inom inventeringsområdet 2024.	27/3, 29/4
Stare	VU	Ett par stare har konstaterats häcka inom inventeringsområdet 2024.	27/3, 16/5, 27/5
Svartvit flugsnappare	NT	Ett par med permanent revir och trolig häckning samt ett par med permanent revir och konstaterad häckning har noterats i området.	9/5, 16/5, 27/5
Sädesärla	LC	Sädesärla har observerats i häckningstid och i lämplig biotop, inom inventeringsområdet. Det är möjligt att arten häckade i inventeringsområdet eller strax utanför 2024.	9/5
Tornseglare	EN	Tornseglare har observerats födosökande i luftutrymmet ovanför inventeringsområdet. Troligen häckar de i någon av de omkringliggande husen.	16/5, 27/5
Ärtsångare	NT	Ärtsångare hördes sjunga vid ett tillfälle. Det är möjligt att arten häckar inom eller intill inventeringsområdet.	9/5
Östersjötrut	VU	Två par har observerats inom inventeringsområdet. Det är möjligt att paren häckar på någon av de omkringliggande hustaken.	27/5

Naturtyper och fågelbiotoper i området

Inventeringsområdet är cirka fem hektar stort och domineras av skogsmark. Skogarna är påverkade genom att träd är avvercade och död ved delvis är bortplockad. Men till stora delar har skogen skoglig kontinuitet med god förekomst av gamla träd och visst inslag av död ved. Skogliga signalarter och rödlistade arter förekommer också spritt i området.

Barrskogsmiljöer

En del av inventeringsområdet utgörs av hållmarkstallskog med inslag av granar. Intressant att notera är att inventeringen visade att svartmes som trivs i stora sammanhängande barrskogsområden påträffades i denna del. Exempel på naturvårdsrelevanta arter som häckade eller troligen häckade i denna miljö är gråkråka. Från Artportalen finns duvhök noterad som även trivs i denna miljö.

Ädellövskog och lövskog

Arter knutna till löv- och blandskogar som noterades var björktrast, grönfink, gröngöling, stare, svartvit flugsnappare och ärtsångare. Intressant att notera är också att skogsduva noterades i området. Arten har en ökande trend och behöver inte utredas närmare, men arten är en hålhäckande art som indikerar förekomst av hålträd.

Tätortsnära miljöer med inslag av hus, buskar och träd

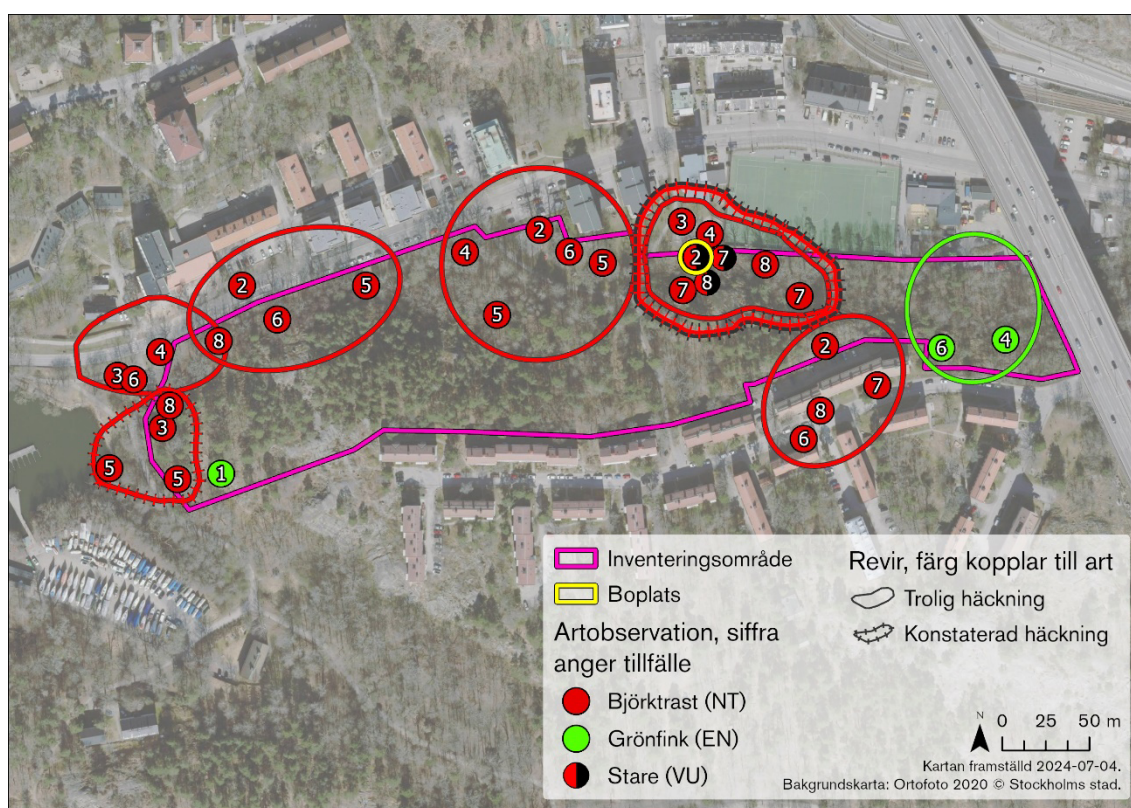
Inventeringsområdet ligger i en tätort med närhet till hus och med stort inslag av buskar och träd. Arter som påträffades och som trivs att häcka i eller på hustak är fiskmå, gråtrut, östersjötrut, gråsparv och tornseglare. Utöver dessa påträffades sädesärla som gärna häckar i människans närhet.

Fynd- och fortplantningsområden-/revirkartor

I kartorna, figur 2-4, redovisas förekomst av de påträffade naturvårdsrelevanta arterna. Om en art påträffades vid minst tre tillfällen inom inventeringsområdet har fortplantningsområden/revir ritats ut, med undantag för arter som anländer sent till häckningsplatserna där endast två tillfällen räckte. Fågelarternas aktivitet noterades enligt de tjugo kategorier av häckningskriterier som finns i metodik för svensk fågelatlas, tabell 5 (BirdLife 2012). Aktiviteterna ligger sedan till grund för bedömningen av häckningsindicium i kategorierna möjlig häckning (enstaka observation av fågeln i häcktid), trolig häckning (permanent revir, varnande fåglar etcetera) och konstaterad häckning (observerad med mat till ungar, bo eller observation av ungar som just lärt sig att flyga).

Det ska påpekas att de avgränsade fortplantningsområdena/reviren i kartorna inte anger exakta avgränsningar utan att det utgörs av evidensbaserade bedömningar. När fortplantningsområden/revir ritats in på kartan har hänsyn tagits till var observationerna av fågeln är gjord, vilken naturtyp arten ofta är knuten till, uppgifter om storlek på revir för respektive art (ArtDatabanken 2023), samt observationer av samma art i intilliggande fortplantningsområden/revir.

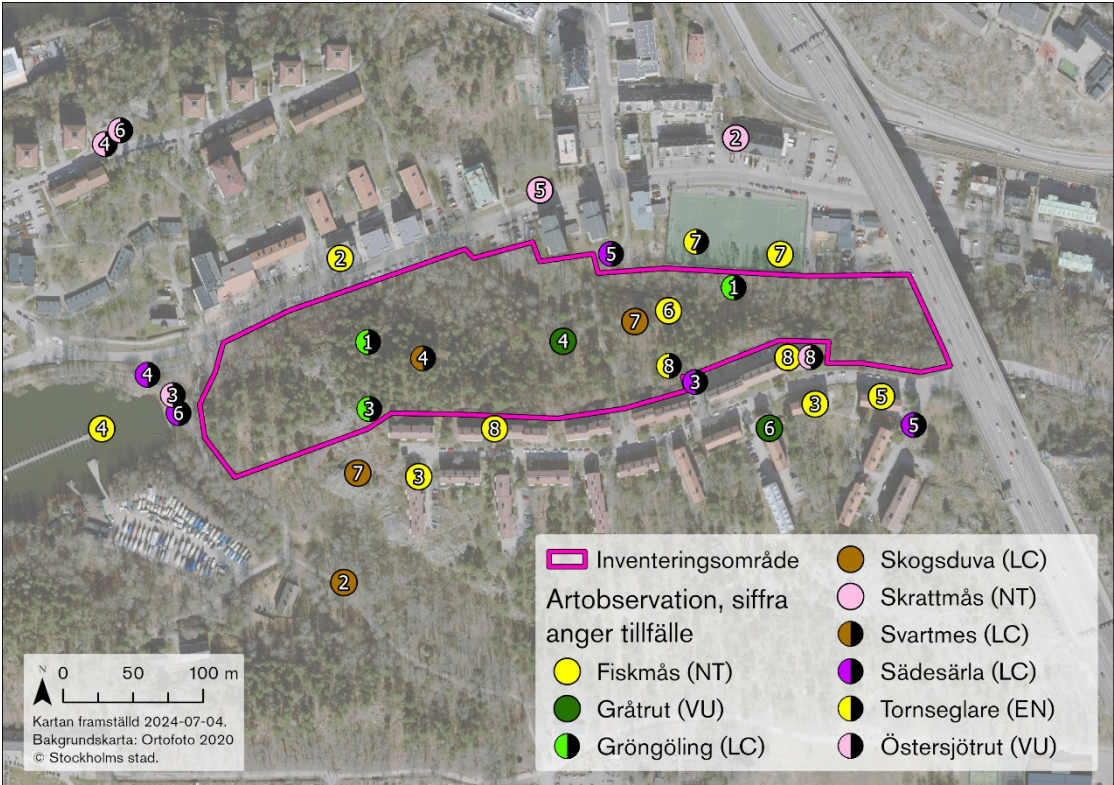
I vissa fall så är osäkerheten vad gäller avgränsningen av fortplantningsområdet/reviret extra stor. Då markeras detta med särskild avgränsning på kartorna.

Figur 2. Observationer och revir av björktrast, grönfink och stare. Revir avgränsas med linjer som är heldragna vid trolig häckning och streckade vid konstaterad häckning. Siffrorna visar vilken gång i ordningen observationen är gjord.

Figur 3. Observationer och revir av gråkråka, gråsparv och svartvit flugsnappare. Revir avgränsas med linjer som är heldragna vid trolig häckning och streckade vid konstaterad häckning. Siffrorna visar vilken gång i ordningen observationen är gjord.

Figur 4. Observationer av naturvårdsrelevanta arter. Siffrorna visar vilken gång i ordningen observationen är gjord.

Tidigare fynd

Det finns nästan 500 fynduppgifter från området på databasen Artportalen. Av dessa var fem arter relevanta att ur artskyddsförordningssynpunkt (tabell 2 och bilaga 3). Flera fynd är registrerade med hög noggrannhet vilket gör att fynden går att knyta till inventeringsområdet. Andra fynd är rapporterade med låg noggrannhet och svåra att koppla till området.

Observationer som bedöms relevanta ur artskyddsförordningssynpunkt

Enligt uppgifter registrerade i databasen Artportalen (sökning 2004–2024) finns fem naturvårdsrelevanta fågelarter noterade från området. Det rör sig om fynd av naturvårdsrelevanta arter som potentiellt skulle kunna ha fortplantningsområden i inventeringsområdet eller i dess omedelbara närhet.

Tabell 2. Tabellen visar arter registrerade på databasen Artportalen som bedöms ha fortplantningsområden eller viloplatser inom inventeringsområdet under åren 2004–2024. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, LC=livskraftig.

Art	RK	Förekomst/Häckningsstatus	Datum
Duvhök	NT	Tio observationer av arten under fem år finns rapporterade på Artportalen. Ekologigruppens bedömning är att inventeringsområdet utgör en del av artens revir, men någon häckning kunde inte konstateras inom inventeringsområdet 2024. Inventeringsområdet en lämplig miljö både för häckning och födosökning.	2016, 2019, 2020, 2021, 2023
Entita	NT	Arten är rapporterad med dålig noggrannhet (över 1800 meters osäkerhet) vilket gör att den inte kan knytas till inventeringsområdet.	2020
Grönsångare	NT	Arten är rapporterad med dålig noggrannhet (över 1800 meters osäkerhet) vilket gör att den inte kan knytas till inventeringsområdet.	2012, 2013, 2020
Mindre hackspett	NT	Arten är rapporterad i häckningstid, när den trummade vid Fregattvägen. Ekologigruppens bedömning är att inventeringsområdet skulle kunna utgöra en del av artens revir, men ingen häckning har kunnat upptäckas inom inventeringsområdet 2024.	2012, 2020, 2021
Spillkråka	NT	Arten är rapporterad med dålig noggrannhet (över 1800 meters osäkerhet) vilket gör att den inte kan knytas till inventeringsområdet. Men inventeringsområdet utgör lämplig livsmiljö för arten.	2022

Observationer som inte bedöms relevanta ur artskyddsförordningssynpunkt

Enligt Artportalen (2004–2024) har fyra andra naturvårdsrelevanta arter noterats förbiflygande eller utanför inventeringsområdet i livsmiljöer som inte finns i inventeringsområdet. Dessa observationer tyder inte på revirhävande eller häckning. Dessa arter redovisas i bilaga 3.

Presentation av naturvårdsrelevanta arter

Nedan följer en kortare beskrivning av de påträffade arternas ekologi, status/trend och förekomst i området. Under status och trend motiveras varför en art har bedömts vara naturvårdsrelevant och alltså omfattats av en mer noggrann utredning. Naturvårdsrelevanta arter (faktaruta sidan 4) omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, naturvårdsarter, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. Information om arternas ekologi och populationsutveckling har inhämtats från Artfakta (ArtDatabanken 2023), om status och trender från Sveriges fåglar (Wirdheim 2022), Övervakning av fåglarnas populationsutveckling (Green m. fl. 2023) och från Rödlistan 2020. Information om fågelarters förekomst i inventeringsområdet har inhämtats från databasen Artportalen (sökning 2004–2024).

Björktrast (NT)

Förekomst i området

Ett par björktrastar har konstaterats häcka strax utanför inventeringsområdet men reviret sträcker sig in i inventeringsområdet. Utöver detta har tre par permanenta revir där häckning inte har konstaterats men det är troligt att dessa häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Björktrast häckar i skogar, ofta i anslutning till odlad mark. Den häckar också i parker och trädgårdar. Dagmaskrika gräsmattor verkar fungera som födosöksmiljö. Den förekommer i olika slags miljöer som fjällbjörkskog, löv- och blandskog, parker, alléer, trädgårdar (ArtDatabanken 2022).

Status/trend

Björktrast, som var ny på rödlistan 2020, är rödlistad i kategori NT - nära hotad. Populationen bedöms ha gått ner cirka 20 % de senaste åren (ArtDatabanken 2020). Arten är fortfarande vanlig i Stockholms län. Den verkar inte ha särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden och Ekologigruppen bedömer att dess indikatorvärde för värdefulla miljöer är ringa.

Fiskmås (NT)

Förekomst i området

Tre par fiskmåsar har noterats i och omkring inventeringsområdet. Det är troligt att paren häckar på något av de omkringliggande hustaken. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Fiskmåsen är en flyttfågel som ibland stannar i Sverige. Arten häckar ensam eller i kolonier i våtmarker, längst kuster, på öar, vid insjöar och ibland även på hustak i samhällen. Den är en allätare som äter fisk, maskar och skalbaggar men födosöker också i tätbebyggda områden där den exempelvis kan hitta matrester från människor.

Status/trend

Arten har vid tidigare rödlistningstillfällen bedömts som LC (livskraftig), men populationen minskar nu med en takt som medför att kriterierna för NT (nära hotad) blir uppfyllda. Minskningstakten har uppgått till 16 (7-22) % under de senaste 18 åren. Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för Sårbar (VU). Populationen i Sverige bedöms utgöras av cirka 100 000 par.

Gråkråka (NT)

Förekomst i området

Ett par med permanent revir har noterats i inventeringsområdet. Det är troligt att paret häckade inom eller intill inventeringsområdet 2024. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Gråkråkan häckar i skogsmark, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och trädgårdar samt i olika urbana områden. Detta är den ras av kråka som är bofast i Sverige. Eftersom kråka, när det gäller föda, är generalist och allätare så födosöker den gärna nära mänsklig bebyggelse. Arten har stora revir och för att lyckas med sin häckning behöver den ha tillgång till en ostörd skogsunge för placering av själva boet.

Status/trend

Gråkråka var ny på rödlistan 2020 i kategorin Nära hotad (NT) på grund av en nationellt minskande trend. Under de senaste 18 åren har minskningen för arten uppgått till nästan 25 %. Det är oklart vilka faktorer som ligger bakom kråkans populationsminskning. En teori är att omvandlingen till ett mer effektiviserat jordbruk delvis ligger bakom nedgången. När småbiotoper försvinner blir födotillgången i form av småfåglar och smådjur lägre. Avverkning av gamla och grova träd bedöms också ha påverkat kråka negativt.

Gråsparv (LC)

Förekomst i området

Tre par gråsparvar har noterats med permanenta revir strax utanför inventeringsområdet. Det är troligt att dessa häckar under tegelpannorna på något av de omkringliggande husen. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Gråsparven är kraftigt byggd med stort huvud och grov näbb. Den häckar gärna i människans närhet, både i städer och på landet. Arten är en social stannfågel som vanligen uppträder i flock. Den häckar typiskt under takpanna eller i ventilhål, ibland i träd.

Status/trend

Gråsparven är inte rödlistad år 2024, men en minskning av populationen har skett de senaste 30 åren. Minskningen har uppgått till 67-77 % under denna period, men under de senaste tio åren har en svag uppgång skett enligt Svensk Fågeltaxering. Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Livskraftig (LC) till Sårbar (VU).

Gråtrut (VU)**Förekomst i området**

Tre gråtrutar har observerats i häcktid och i lämplig biotop. Det är troligt att arten häckar på någon av hustaken i området. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Gråtruten är en stor måsfågel med ett vingspann på upp till 150 cm. Den häckar huvudsakligen kolonivis längst hela östersjöns kuster. Arten är en allätare som bland annat äter rester efter döda djur, fisk, maskar, insekter, fåglar och restavfall.

Status/trend

Arten är relativt vanlig och populationen bedöms uppgå till 61 000 par i Sverige. Arten är rödlistad som VU (sårbar) eftersom arten har minskat kraftigt på senare år. Senaste uppskattningen visar på en minskning på 33% senaste 20 åren. Minskningen kan bero på minskad födotillgång och brist på tiamin (vitamin B1).

Grönfink (EN)**Förekomst i området**

Ett par med permanent revir har noterats inom inventeringsområdet. Det är troligt att arten häckade inom eller intill inventeringsområdet 2024. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Grönfink häckar i skogsbryn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar. Arten verkar inte ha särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden.

Status/trend

Grönfink är en i regionen allmänt förekommande art. Arten har inte varit rödlistad tidigare, men den mycket kraftiga populationsnedgången de senaste 10 åren, orsakad av sjukdomen gulknopp, är den numera rödlistad i hotkategorin starkt hotade arter (EN).

Gröngöling (Rödlistad 2015)**Förekomst i området**

Äldre spår efter gröngöling. Arten påträffades aldrig i området vid inventeringen men är däremot rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Gröngöling förekommer främst i lövträdsmiljöer gärna i miljöer med gamla eller senvuxna träd med grov bark, skador, döda delar eller håligheter. Asp är ett viktigt värdträd för så väl häckning som födosökande.

Status/trend

Gröngöling var rödlistad 2015 på grund av att populationen under en följd av år minskat kraftigt. Populationen har nu stabiliserat sig (på en lägre nivå) och arten bedöms enligt 2020 års rödlista som livskraftig (LC). Enligt Wirdheim m.fl. 2022 visar dock arten fortfarande på en negativ populationstrend. Gröngöling är dock fortfarande lokalt sällsynt varför Ekologigruppen bedömer den som naturvårdsrelevant.

Skrattmå (NT)

Förekomst i området

7 ex noterades flyga förbi inventeringsområdet. Ekologigruppens bedömning är att arten inte häckade inom inventeringsområdet 2024. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Skrattmåsen häckar främst kolonivis i sjöar med långa vassruggar eller i kärr och i anslutning till kusten. Arten är främst en flyttfågel som återvänder i mars. Den är en allätare som bland annat äter maskar och skalbaggar men födosöker också i tätbebyggda områden där den exempelvis kan hitta matrester från människor.

Status/trend

Arten har vid tidigare rödlistningstillfällen bedömts som LC (livskraftig), men populationen minskar nu i sådan takt att kriterierna för NT (nära hotad) blir uppfyllda. Arten har minskat kraftigt sedan 1980, men minskningstakten har bromsats upp under senare år. De senaste 24 åren har minskningstakten uppgått till 25 (15-50) %. Populationen i Sverige bedöms utgöras av cirka 98 000 par.

Stare (VU)

Förekomst i området

Ett par starar har konstaterats häcka inom inventeringsområdet 2024, i en ek strax söder om fotbollsplanen vid Ekensbergsvägen. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Staren häckar oftast i grova träd med hål men kan också häcka i fågelholkar. Arten behöver en ganska varierad livsmiljö bestående av gräsmattor, åkrar, eller parker. Födosök sker oftast på marken och ibland långt ifrån boplatsen. Staren är rödlistad som sårbar men är fortfarande tämligen vanligt förekommande i Stockholms län. Den har visst indikatorvärde för värdefulla och artrika naturmiljöer då den ofta häckar i gamla hålträd och är gynnas av ett varierat odlingslandskap.

Status/trend

Stare är rödlistad som VU-sårbar, på grund av en populationsutveckling som varit nedåtgående under en lång tid. De senaste 20 åren har populationen minskat med drygt 40% (Wirdheim 2021). Enligt Green m.fl. 2021 visade inventeringar genomförda under sommaren på en fortsatt negativ trend, medan inventeringar från vintern 2020/2021 visade på en viss uppgång i antal starar. Uppgång förklaras delvis med mildare och snöfria vintrar

Svartvit flugsnappare (NT)**Förekomst i området**

Ett par med permanent revir och trolig häckning samt ett par med permanent revir och konstaterad häckning har noterats i området. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Svartvit flugsnappare häckar i löv- och blandskog, samt i trädgårdar och parker. Arten är hålhäckare och i tätbebyggda områden häckar den gärna i fågelholkar. Svartvit flugsnappare lever främst av insekter, spindlar och fjärilar samt deras larver men under hösten utökas menyn med frukter och bär.

Status/trend

Populationen av svartvit flugsnappare har minskat med knappt 20% de senaste 10 åren och arten är rödlistad som nära hotad (NT).

Sädesärsla**Förekomst i området**

Sädesärsla har observerats i häckningstid och i lämplig biotop, inom inventeringsområdet. Det är möjligt att arten häckade i inventeringsområdet eller strax utanför 2024. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Arten häckar i varierande miljöer, gärna i öppen och odlad bygd men även i människans närhet. Sädesärlan är en flyttfågel som vistas i Sverige april till oktober. Den livnär sig på olika insekter.

Status/trend

Arten är inte rödlistad men har minskat med 26 % senaste 20 åren (Wirdheim 2023). Därför är det Ekologigruppens bedömning att sädesärlan är en naturvårdsrelevant art som riskerar att bli rödlistad framöver.

Tornseglare (EN)

Förekomst i området

Tornseglare har observerats födosökande i luftutrymmet ovanför inventeringsområdet. Troligen häckar de i någon av de omkringliggande husen. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Tornseglare häckar gärna under storkupiga tegelpannor eller i andra håligheter och nischer i byggnader. Majoriteten av tornseglarbeståndet är helt knutet till mänsklig bebyggelse medan en mindre andel häckar i mer ursprungliga miljöer, i första hand i gamla hackspetthål och andra typer av håligheter i träd samt i klippskrevor. Tornseglare kan även häcka i holkar som placeras i högt läge under en takfot eller på en husgavel med fria inflygningsmöjligheter. Tornseglaren lever hela sitt liv i luften. Den enda period i livet som tornseglaren inte tillbringar i luften är under häckningen samt vid extremt dåligt väder då de kan klamra sig fast i trädgrenar, på husväggar eller klippbranter. Födan utgörs uteslutande av insekter samt små spindlar som driver fram i luften hängandes i spinnrådar.

Status/trend

Tornseglare häckar från Skåne till Lappland. Tornseglare är rödlistad i kategorin Starkt hotad (EN) på grund av en kraftig populationsminskning. Under de senaste 24 åren har antalet häckande par minskat med närmare 55%. Rödlisteklassningen för tornseglare har successivt försämrats sedan år 2010 då den bedömdes som Nära hotad (NT). En orsak till tornseglarens tillbakagång är sannolikt brist på lämpliga boplatser. Moderna takläggningsmetoder innebär ofta att storkupiga tegelpannor ersätts av exempelvis plåttak eller platta betongpannor vilka inte ger några inflygningsmöjligheter för tornseglare. För de tornseglare som häckar i träd, främst i Norrlands inland, har situationen sannolikt försämrats till följd av minskad mängd äldre skog med hålträd. Andra tänkbara orsaker till den kraftiga populationsminskningen är en vikande tillgång till föda.

Ärtsångare (NT)

Förekomst i området

Ärtsångare hördes sjunga vid ett tillfälle. Det är möjligt att arten häckar inom eller intill inventeringsområdet. Arten är rapporterad från området tidigare år via Artportalen.

Ekologi

Ärtsångare häckar i variationsrika och mosaikartade landskap med mycket småbiotoper av öppna ytor och buskmarker. Den trivs i odlingslandskapets halvöppna betesmarker, i skogsbryn och trädgårdar och ibland även i parkmiljöer. Ärtsångaren livnär sig på insekter och deras larver, spindeldjur och i viss utsträckning även små blötdjur. Ärtsångare verkar inte ha särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden och Ekologigruppen bedömer att den har ett visst indikatorvärde för värdefulla miljöer.

Status/trend

Ärtsångare är klassad som Nära hotad (NT) i den senaste rödlistan från år 2020. Den svenska populationen av ärtsångare har gått ned cirka 20% de senaste tio åren (ArtDatabanken 2020). Ärtsångare missgynnas bland annat av avverkning av grova och gamla träd och när brynmiljöer försvinner.

Östersjötrut (VU)**Förekomst i området**

Två par har observerats inom inventeringsområdet. Det är möjligt att paren häckar på någon av de omkringliggande hustaken.

Ekologi

Östersjötrut (*Larus fuscus fuscus*) är en underart av silltruten (*Larus fuscus*). Underarten häckar längs Östersjöns kuster i Sverige, Finland och Estland, i norra Norge, vid insjövatten spridd över hela södra och mellersta Finland, vidare i ryska Karelen till Onega och södra delen av Vita Havet i öster. Den häckar vanligen kolonivis på låga och skogslösa skär. Den kan även häcka på hustak i samhällen. Arten är en allätare som främst äter fisk, men även insekter, daggmaskar och restavfall kan ingå i födan, varför den kan ses födosöka i samhällen. Östersjötruten är en flyttfågel som lämnar Norden under juli till oktober och flyttar till östra medelhavsländerna, Svarta havet och framför allt till sjöar i Riftdalen och västerut i Kongobäckenet ut till Atlantkusten (ett flyttmönster som skiljer sig från de andra underarterna).

Status/trend

Östersjötrut är rödlistad som VU (sårbar). Minskningen av silltruten beror huvudsakligen på östersjötrutens kraftiga minskning i Östersjön, från cirka 17 000 par till dagens cirka 9000. Samtidigt som östersjötruten har minskat i Sverige har utbredningens tyngdpunkt förskjutits norrut. Under 1970-talet fanns två tredjedelar av beståndet längs Götalands och Svealands kuster, men numera är norrlandsbeståndet ungefär lika stort som det i södra Sverige.

Vanligt förekommande fågelarter

I samband med inventeringen noterades en stor mängd mer vanligt förekommande fågelarter. Dessa arter redovisas i tabell 3.

Tabell 3. Tabellen redovisar övriga fågelarter påträffade i området i samband med inventeringen, samt uppskattat antal par.

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Blåmes	Permanent revir	Trolig häckning	5 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Bofink	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	13/3, 9/4, 29/4, 9/5
Domherre	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1 ex	13/3
Gräsand	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1 par	29/4
Grönsiska	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	3 ex	19/4, 29/4
Gärdsmyg	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1 par	13/3, 27/3
Kaja	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	3 ex	27/3
Koltrast	Permanent revir	Trolig häckning	4 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Korp	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1 ex	27/3
Lövsångare	Spel/sång	Möjlig häckning	1 ex	27/5
Nötskrika	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Nötväcka	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	27/3, 9/4, 19/4, 16/5
Ringduva	Bobygge	Konstaterad häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Rödhake	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 9/5, 16/5, 27/5
Rödstjärt	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	9/5 16/5, 27/5
Sidensvans	Förbiflygande	Ej häckning	25 ex	27/3
Skata	Besöker bebott bo	Konstaterad häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 9/5, 16/5, 27/5
Skogsduva	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	27/3, 16/5

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Steglits	Permanent revir	Trolig häckning	3 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Stenknäck	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Större hackspett	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Svarthätta	Spel/sång	Möjlig häckning	1 ex	9/5
Svartmes	Spel/sång	Möjlig häckning	4 ex	19/4
Talgoxe	Spel/sång	Trolig häckning	5 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Tamduva	Stationär	Möjlig häckning	3 par	13/3, 9/4, 29/4, 9/5
Trana	Förbiflygande	Ej häckning	5 ex	27/3
Trädkrypare	Spel/sång	Möjlig häckning	1 ex	29/4

Lagstiftning för fåglar

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Alla svenska fåglar är fridlysta enligt 4 §.

Beslutade förändringar i lagstiftningen 2022

Regeringen fattade 2022-06-16 beslut om att förändringar i artskyddsförordningen.

Förändringarna, som berör fåglar omfattas av förordningens 4 §, och trädde i kraft 2022-10-01 (Regeringskansliet 2022).

Artskyddsförordningen 4 §

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att:
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) att återupprätta populationen till denna nivå

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Skrivningen i punkt 4 i den tidigare förordningen angav att fortplantningsområden och viloplatser ej fick skadas eller förstöras. Detta strikta skydd som omfattade alla vilda fåglar utgår nu alltså.

Skyddet inriktas nu på arter där påverkan i form av skogsbruk eller exploatering kan leda till att arternas populationer (regionalt eller lokalt) påverkas negativt. Störning som orsakar sådan påverkan är således förbjuden.

Naturvårdsverket anser i sitt remissvar till regeringen angående förändringen att befintlig praxis att begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning.

Ekologigruppen bedömer att arter som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå. Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter

- arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population
- arter som tidigare varit rödlistade som omfattas är de arter där populationen inte minskar men där denna stabiliserats på en lägre nivå (minst $<-25\%$) på grund av habitatförändringar i Sverige. Arter som återgått till en tillfredsställande nivå omfattas ej.

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen ska lagen tolkas som att det efter den 2022-10-01 inte längre finns ett strikt skydd mot att skada fortplantningsområden (Artskyddsförordningen 2007). Detta skydd ersätts då av förbud mot att störa arter så att deras population kan skadas.

Tillfredsställande population

EU-domen i mars 2021 innebar att det inte var tillåtet att negativt påverka lokal population/bevarandestatus av någon fågelart. Den nya lagstiftningen innebär att det nu istället är förbjudet att skada eller avsiktligt störa vilda fåglar så att det finns risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredsställande nivå förhindras.

Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i vissa fall verk samma skyddsåtgärder genomföras så att populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på eller i anslutning till en plats för vila eller fortplantning.

Det ska tilläggas att det finns en stor osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i den nya lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Förslag till vidare utredningar

De naturvårdsrelevanta fågelarterna liksom vanligt förekommande fågelarter har ett starkt lagligt skydd och påverkan på arterna som förekommer som häckande i detaljplaneområdet bör utredas. Rekommendationen är att genomföra en artskyddsutredning där en bedömning av påverkan på arterna utreds. En artskyddsutredning kan också ge förslag på skyddsåtgärder i syfte att undvika störning som riskerar att populationerna av förekommande fågelarter inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Referenser

Tryckta källor:

Bengtsson, K. & Green, M. 2013. Skånes Fågelatlas. SkOF, Vellinge. Skånes fågelatlas-den skånska häckande fågelfaunans utveckling enligt de båda atlasinventeringarna 1974–1984 och 2003–2009.

Green M., Haas, F. & Lindström Å. 2023. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2022. Lunds universitet.

Ekologigruppen 2022. Naturvärdesinventering vid Fregattvägen. Ekologigruppen Ekoplan AB.

Naturvårdsverket 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda fåglar. 2010-12-21. Kapitel förenklad revirkartering.

Naturvårdsverket 2012. Undersökningstyp: Fåglar: Revirkartering, generell metod. Version 1:1: 2012-06-21 (Författare Sören Svensson).

Ottosson, U., R. Ottvall, J. Elmberg, M. Green, R. Gustafsson, F. Haas, N. Holmqvist, Å. Lindström, L. Nilsson, M. Svensson, S. Svensson, and M. Tjernberg. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Artskyddförordningen 2007. SFS 2007:845.

Artskyddförordningen 2022. SFS 2022:946

Wirdheim 2023. Sveriges fåglar 2023. Resultat från inventeringar gjorda till och med 2022. BirdLife Sverige, svensk fågeltaxering vid Lunds universitet, Artdatabanken, SLU

Digitala källor:

Artdatabanken 2024. Artfakta. Webverktyg för sökning om fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning> (Hämtad: 2024-05-31)

Artportalen 2023. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se> (Hämtad: 2024-05-31)

BirdLife 2012. SOF-Sveriges ornitologiska förening. Häckningskriterier. <http://birdlife.se/atlasinventering/hackningskriterier/>

Bilaga 1. Inventeringsfakta

Fyra besök genomfördes i inventeringsområdet genom att området systematiskt gicks igenom enligt gängse metodik. Vid fältbesöken användes en iPad med programvara Fieldmaps för att registrera fågelobservationer. Vid varje observation av naturvårdsrelevant fågel noterades art, plats, kön (om möjligt), antal och häckningskriterie/aktivitet.

Fältbesöken startade strax efter soluppgången under dagar med klart väder och svaga vindar och avslutades under förmiddagen eftersom fågelaktiviteten vanligtvis avtar successivt fram på dagen. I tabell 4 redovisas tidpunkter och inventerare för inventeringstillfällena.

Tabell 4. Tidpunkt för inventeringstillfällena och inventerare.

Besök nr	Datum	Inventerare
1	2024-03-13	Ossian Rydebjörk
2	2024-03-27	Ossian Rydebjörk
3	2024-04-09	Ossian Rydebjörk
4	2024-04-19	Ossian Rydebjörk
5	2024-04-29	Ossian Rydebjörk
6	2024-05-09	Ossian Rydebjörk
7	2024-05-16	Ossian Rydebjörk
8	2024-05-27	Ossian Rydebjörk

Bilaga 2. Metodik

Fältinventering

Två metoder har använts vid inventeringen: revirkartering och atlasinventering. Genom att kombinera de båda metoderna ges svar på hur många revir av en specifik art det finns inom ett område, och om det rör sig om konstaterad, trolig eller möjlig häckning. Denna information redovisas i respektive artkarta. Nedan redovisas de två metoderna närmare.

Metod Revirkartering

Fågelinventeringen har genomförts i fält genom metod: Fåglar, revirkartering, generell metod (Naturvårdsverket 2012). Undersökningstypen är den vanligaste metoden för bestämning av tätheter för fågelarter i landmiljöer. För de flesta av arterna bestäms det absoluta antalet häckande fågelpar genom att deras revir kartläggs inom en avgränsad areal.

Metodiken för en fullständig revirkartering rekommenderar åtta till tio besök i fågelfattiga skogar och 10–12 besök i fågelrika skogar (Naturvårdsverket 2012). Fältbesöken fördelas under fåglarnas häckningstid och ska utföras under samma år. Naturvårdsverkets bedömning är att det i vissa fall, med kvalitet, går att genomföra en inventering med färre besök, även om det innebär en större osäkerhet (Naturvårdsverket 2010).

Inventeringen har framförallt omfattat naturvårdsrelevanta fågelarter som hävdar revir genom sång dagtid. Med naturvårdsrelevanta arter menas här rödlistade arter, arter markerad med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population (faktaruta sidan 4). För dessa arter har revir ritats ut. I områden där bedömningen är att det finns förutsättningar för nattaktiva arter, till exempel ugglor och nattskärar, har ett till två besök förlagts nattetid. Rovfåglar karteras inte med god säkerhet med den metod som använts, men bedömningen är att en rovfågelhäckning sannolikt hade uppmärksamats vid inventeringen.

Vid en revirkartering tar man hänsyn till att det måste finnas observationer från flera besök i varje revir. Antalet observationer som behövs för att revir ska konstateras är tre om antalet inventeringstillfällen är 8–10. Hänsyn tas också till samtidiga observationer mellan närliggande revir för att avgöra om det rör sig om ett, två eller flera revir (Naturvårdsverket 2012).

Markeringen för observationen där fågeln uppehöll sig gjordes på handdator. Om individen förflyttade sig sattes en punkt med samma ID-nummer. Detta för att dubbelräkning inte skulle ske. Med grund i antalet observationer under alla inventeringstillfällen och individernas beteende görs en samlad bedömning om arternas revir.

Arter som inte omfattas av revirkarteringen är lokalt mycket vanliga arter som exempelvis lövsångare, blåmes, talgoxe, skata och bofink. Dessa arter noteras bara genom uppskattning av antalet par i inventeringsområdet, samt häckningskriterium enligt metodik svensk fågelatlas (BirdLife 2012), tabell 5.

Metod atlasinventering

Revirkarteringen kompletterades med undersökningstyp atlasinventering (Bengtsson, K. & Green, M. 2013), enligt metodik från svensk fågelatlas (BirdLife 2012). En atlasinventering visar de olika fågelarternas utbredning i landskapet under häckningstid. Under en atlasinventering

letar man efter och registrerar häckande fåglar i det område inventeringen avser. Metodiken bygger på ett system med 20 olika häckningskriterier som på olika sätt påvisar säker, trolig eller möjlig häckning av alla förekommande arter inom området (Bengtsson, K. & Green, M. 2013).

Häckningskriterier

För varje art och revir noteras högsta häckningskriterium enligt metodik svensk fågelatlas (BirdLife 2012), tabell 5. Fågelns aktivitet noterades i en av de tjugo kategorier av häckningskriterier (ex sång, föda till ungar etc.). Aktiviteterna gav sedan bedömningen häckning i kategorierna möjlig häckning (en observation av fågeln i häcktid), trolig häckning (permanent revir, varnande fåglar etc.), konstaterad häckning (observerad med mat till ungar, bo eller nyligen flygga ungar sedda). Permanent revir identifieras då en fågel hörs sjunga vid minst två tillfällen med minst tre dagars mellanrum. Det är troligt att häckning sker inom ett permanent revir men för att betrakta häckningen som konstaterad behövs att högsta häckningskriterie det vill säga besöker bebott bo, mat till ungar, nyligen flygga ungar med mera noterats.

Tabell 5. Häckningskriterier/aktiviteter enligt Birdlife

Konstaterad häckning	Trolig häckning	Möjlig häckning
1. Bo, ägg/ungar	12. Ruvfläckar	17. Par i lämplig häckbiotop
2. Bo, hörda ungar	13. Upprörd/varnande	18. Spel/sång
3. Ruvande	14. Besök på trolig boplat	19. Obs. i häcktid, lämplig biotop
4. Äggskal	15. Parning/parningsceremonier	20. Obs. i häcktid
5. Föda åt ungar	16. Permanent revir	
6. Bär exkrementssäck		
7. Besöker bebott bo		
8. Pulli, nyligen flygga ungar		
9. Nyligen använt bo		
10. Avledningsbeteende		
11. Bobygge		

Bilaga 3. Observationer som inte bedöms relevanta ur artskyddsförordningssynpunkt

Arter redovisade i tabell 6 bedöms inte häcka inom inventeringsområdet utan rör arter som uppehåller sig i närheten i andra biotyper än vad som finns i inventeringsområdet eller har setts förbiflygande.

Tabell 6. Tabellen visar naturvårdsrelevanta arter registrerade på databasen Artportalen som inte bedöms ha fortplantningsområden eller viloplatser inom inventeringsområdet under åren 2004-2024. Det rör till exempel arter som är förbiflygande. Rödkategorier: (EN) starkt hotad, (NT) nära hotad. LC=livskraftig.

Art	RK	Förekomst	Datum
Drillsnäppa	NT	Rapporterad vid mörtviken. Inventeringsområdet utgörs inte av lämplig livsmiljö för arten.	2021, 2023
Havsörn	NT	Förbiflygande vid mörtviken.	2022
Storspov	EN	7 individer sträckande förbi mörtviken	2019
Strandskata	NT	Rapporterad vid mörtviken. Inventeringsområdet utgörs inte av lämplig livsmiljö för arten.	2019, 2024